

Максим ШИГУР

Здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: 0009-0004-6601-1594
Maksym.shigur@lnu.edu.ua

Лариса ЗОМЧАК

к.е.н., доцент
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ДЕМОГРАФІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ НА СТАН РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Maksym SNIHUR

Master level student
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0009-0004-6601-1594
Maksym.shigur@lnu.edu.ua

Larysa ZOMCHAK

PhD, Associate Professor
Ivan Franko National University of Lviv

THE IMPACT OF DEMOGRAPHIC AND SOCIAL CHALLENGES ON THE STATE OF THE LABOR MARKET IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF FULL-SCALE WAR

Дослідження ринку праці України є надзвичайно актуальним в умовах глибоких демографічних та соціально-економічних змін, спричинених війною. Значне скорочення населення, масова міграція, падіння рівня народжуваності та зростання смертності ставлять під загрозу стабільне функціонування економіки. Аналіз цих процесів та їхнього впливу на ринок праці дозволяє зрозуміти поточні виклики та розробити стратегії для його відновлення.

Науковці досліджують тему ринків праці та людського капіталу зокрема з різних аспектів. Так, дослідження [1] пропонує багатовимірний підхід до аналізу ринків праці, розкриваючи регіональні диспропорції, що є важливим для розуміння диференціації трудових ресурсів в умовах війни. Робота [2] фокусується на економіко-статистичному огляді безробіття, що дозволяє отримати кількісну оцінку динаміки цього показника до та на початку повномасштабного вторгнення. Стаття [3] про регіональну диференціацію аграрного сектору, а також праця [4] про аналіз підприємницької діяльності, надають ширший контекст для розуміння економічних змін, що впливають на попит і пропозицію робочої сили. Дослідження [5] про структурну модель економічної діяльності України та взаємозв'язок між ВВП та промисловим виробництвом допомагає оцінити макроекономічні чинники, які формують загальний стан ринку праці.

Мета дослідження полягала в аналізі впливу ключових демографічних і соціальних факторів на ринок праці України в період 2014-2025 років та виявленні нових тенденцій, спричинених повномасштабним вторгненням.

Протягом 1992-2024 років населення України скоротилося майже на 20 мільйонів осіб, з 52 млн до 32-34 млн. Основні причини - це низька народжуваність (коефіцієнт впав до 0.9), перевищення смертності та масова міграція, особливо після 2014 та 2022 років. Це призвело до значного скорочення чисельності економічно активного населення на 45% за останні 20 років. Рівень зайнятості значно знизився у 2014 році, а у 2022 році впав ще на 5.3%, до 49.8%. Рівень безробіття, за оцінками, зріс до 22% на кінець 2022 року, хоча Міністерство економіки прогнозує його на рівні 17.7% на 2025 рік [6].

Однак, після спаду до середини 2023 року спостерігається відновлення ринку праці, що підтверджується збільшенням кількості вакансій зі 90 тис. до 106 тис. у березні 2024 року. Крім того, на ринку з'явилися нові тенденції, зокрема, значне зростання кількості вакансій для дистанційної роботи (+39% по всій країні, +96% у Києві). При цьому, збільшився розрив між зарплатними очікуваннями кандидатів і пропозиціями роботодавців: з 445 грн у січні 2022 року до 3 050 грн у березні 2024 року. Попри це, більшість компаній (майже 72%) підвищили зарплати своїм працівникам. Важливо також зазначити, що майже 57% компаній відчули зростання податкового навантаження, що створює додаткові виклики для бізнесу [7].

Проте, в рамках дослідження виникають певні дискусійні проблеми. Через війну, достовірність та актуальність статистичної інформації є проблемою. Відсутність точних даних щодо населення, зайнятості та безробіття ускладнює об'єктивний аналіз та прогнозування. Також існує значний дисбаланс між зарплатними очікуваннями шукачів і реальними пропозиціями роботодавців, що може бути пов'язано як зі зростанням інфляції, так і з кадровим голодом. Ще однією серйозною проблемою є вплив міграції на довгострокову перспективу, оскільки існує ризик довгострокового скорочення працездатного населення.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що демографічні проблеми, що загострилися через повномасштабне вторгнення, є визначальним фактором, що впливає на стан ринку праці України. Скорочення населення та міграція призводять до дефіциту робочої сили, що позначається на всіх секторах економіки. Попри це, ринок праці демонструє ознаки адаптації та поступового відновлення. Для ефективного відновлення ринку праці державі необхідно розробити комплексні стратегії, спрямовані на стабілізацію демографічної ситуації, стимулювання бізнес-активності та вирішення проблеми дисбалансу між попитом і пропозицією. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку практичних інструментів для стабілізації та розвитку ринку праці в умовах невизначеності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Zomchak L., Nakava S. Unveiling Disparities and Resilience in Ukrainian Regional Labor Markets: Multidimensional Ranking Approach. *Developments in Information and Knowledge Management Systems for Business Applications*. 2025. Volume 8, P. 495-516.
2. Вдовин М. Л., Зомчак Л. М., Коханевич М.П. Безробіття в Україні: економіко-статистичний огляд. *Механізми регулювання економіки*. 2022. № 1-2. С. 95 – 96.
3. Зомчак Л. М., Дида А. О. Регіональна диференціація та диспропорції аграрного сектору України: кластерний підхід. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 6 (15). С. 24-30.

4. Бортник Я., Огородник С., Зомчак Л. Регіональний аналіз підприємницької діяльності України методами таксономічного рейтингування. Економіка та суспільство. 2025. №73.

5. Zomchak L., Miskiv D. Structural model of Ukrainian economic performance: interactions between GDP and industrial output. Smart Economy, Entrepreneurship and Security. 2024. №2(2). P. 7–16.

6. Населення України становить приблизно понад 34 млн осіб —демограф. Українське радіо. URL: <https://ukr.radio/news.html?newsID=106165>

7. Що треба знати про український ринок праці у 2024 році?Дослідження та аналітика від robota.ua. Budni. URL:<https://budni.robota.ua/career/shho-treba-znati-pro-ukrayinskiy-rinok-pratsi-u-2024-rotsi-doslidzhennya-ta-analitika-vid-robota-ua>